

Asia: VN/17576/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa:

Suomalaiseen urheiluun kuuluu vahvana pyrkimys siihen, että urheilija pystyy arjessaan yhdistämään tasapainoisesti tavoitteellisen urheilun ja opiskelun, urheilun ja muun työuransa tai urheilemaan ammattilaisena huippuvaiheessa. Tätä ajattelutapaa kutsutaan kaksoisuraksi. Suomalainen kaksoisura alkaa yläkouluvaiheesta ja jatkuu aina huippu-urheilu-uran päättymisen jälkeiseen urasiirtymään.

Toisella asteella urheilun ja opiskelun yhdistämisen perustana toimii Suomessa 15 urheilulukiota ja 16 ammatillisen koulutuksen järjestäjää, joiden tehtävänä on tarjota urheilusta motivoituneille nuorille ympäristö, jossa opiskelu on mahdollista yhdistää tavoitteelliseen valmentautumiseen. Näitä valtakunnallisen erityisen tehtävän saaneita oppilaitoksia kutsutaan urheiluoppilaitoksiksi.

Monet urheilijat ponnistavat ammattuurheilijan urille urheiluoppilaitosten kautta. Onkin tavallista, että toiselle asteelle siirryttäessä tai toisen asteen opintojen aikana tavoitteellisesti valmentautuva nuori urheilija hakeutuu ympäristöön, joka tukee parhaalla mahdollisella tavalla urheilijana kehittymistä ja jossa laadukas kaksoisuran toteuttaminen on mahdollista. Paras osaaminen tähän löytyy urheilulukioista ja ammatillisista urheiluoppilaitoksista. Yli puolet erityisen tehtävän urheilulukioiden opiskelijoista hakeutuu urheilulukioihin oppilaitoksen paikkakunnan ulkopuolelta. Urheilijan kehittymisen kannalta on perusteltua hakeutua ympäristöön, jossa arki on urheilijan kannalta toimivinta. Tämä korostuu erityisesti ympäristöissä, joihin lajiliitot ovat keskittäneet huippu-urheilutoimintaansa ja joissa on lajin kannalta parhaat olosuhteet valmentautumiselle. Tällaisia urheilulukioita ovat erityisesti Sotkamon, Kuortaneen ja Vöyrin lukiot. Lisäksi suurissa

kaupungeissa on edistetty urheilijan asuinolosuhteita, joista erinomaisena esimerkkinä toimii viime vuonna auennut Urhea-koti Urhea-kampuksella Mäkelänrinteen lukion yhteydessä.

Urheilulukiolaiset eivät ole yhdenvertaisessa asemassa ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleviin nuoriin nähden, sillä urheilulukiolaisilla ei ole tällä hetkellä oikeutta maksuttomaan asumiseen kuten ammatillisessa koulutuksessa opiskelevilla nuorilla on. Kuitenkin heidän hakeutumisensa erityisen tehtävän lukioon on perusteltua ammattiurheilijan uralle pyrkimisen kannalta.

Olympiakomitea esittää, että erityisen tehtävän urheilulukioiden osalta lait yhdenmukaistetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaiseksi sisäoppilaitosmaisen asumisen tuen osalta, jotta tavoitteellisesti valmentautuvilla nuorilla on edellytykset tavoitella ammattilaisuutta ja kansainvälistä huippua lajissaan sekä toteuttaa laadukasta kaksoisuraa yhdistämällä lukio-opinnot ja tavoitteellinen urheilu.

Toisaalta myös urheilijan ammatillisessa koulutuksessa on vakavia kehittämistarpeita. Lukiolaissa huomioidaan erityisen tehtävän lukiot, joihin siis urheilulukiotkin kuuluvat. Sen sijaan laki ammatillisesta koulutuksesta ei tunnista urheilijoiden ammatillista koulutusta. Urheilijat eivät voi hakeutua urheilijoina ammatillisiin urheiluoppilaitoksiin ja rahoitus toimintaan on koko toiminnan ajan ollut epäsäännöllistä ja epävarmaa sekä tasoltaan heikkoa. Urheilijoiden ammatillinen koulutus tulisi saattaa yhdenvertaiseen asemaan urheilulukioiden kanssa.

Valtioneuvoston liikuntapoliittisessa selonteossa (2018) todetaan: ”Nuorille urheilijoille tulee taata joustavat opintomahdollisuudet toisella asteella. Elinvoimaisesta ja alueellisesti kattavasta urheilulukioverkostosta on pidettävä huolta. Myös urheilupainotteisia ammatillisia oppilaitoksia tarvitaan ja niitä on kehitettävä yhdenvertaisesti urheilulukioiden kanssa.” Myös eduskunnan sivistysvaliokunta kiinnitti urheilijoiden koulutuksen kehittämiseen huomiota joulukuussa mietinnössään (SiVM 19/2021) ja edellytti urheilijakoulutuksen lainsäädäntö- ja resurssitarpeiden selvittämistä. Olympiakomitea näkee, että opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi tehdä selvitys lainsäädännön ja rahoituksen korjaustoimenpiteistä mahdollisimman pian, koska tämänhetkinen toisen asteen järjestelmä asettaa tavoitteellisesti urheilevat nuoret eriarvoiseen asemaan.

Olympiakomitea esittää, että urheilijoiden ammatillinen koulutus tulisi lukioiden erityisen koulutustehtävien tapaan lisätä lakiin ja sen rahoitus on vakainaistettava.

Ahva Toni
Suomen Olympiakomitea

